

Figure antiintelektualizma

se stilno opirajo na:

- argument avtoritete (*nadrejeni ali pooblaščen subjekti ve več in ve boljše*)
- podpuhovanje strahu (*preveč znanja škodi*)
- normativnost znanj in spoznanj (*obstaja meja spoznanj, prekoračiti jo, je nevarno*)
- blokiranje, onemogočenje samostojnega, suverenega in kritičnega mišljenja ter argumentacije z različnimi sredstvi (*cenzura, promocija mediokritete in zaslug*) in strategijami (*homogenizacija mišljenja, spodobnost, znani na pamet velja več kakor misliti; krinka je nezaželena, subverzivna*)
- nezmožnost uvideti družbo kot sistem in zgodovino kot zapleten proces družbenih razmerj in omrežij in ne kot linearni vektor nacionalnega uverenja izbranih dogodkov (*historizem*) ali le kot rezultat individualnih dosežkov (*veliki močje delajo zgodovino*)

1. v religioznem registru	2. v političnem registru	3. v ekonomskem	4. v izobraževalnem
<ul style="list-style-type: none"> - nevrpljiva in uhitarjavna avtoriteta (Bog) določa norme in meje spoznanj - mistifikacije, ki vzpostavljajo dualizem med razumskim (nepopolno) in emocionalnim, srčnim (popolnejše) - evangeljski duh sproni spodbuja sekularno intelektualno delo, avtoriteto 	<ul style="list-style-type: none"> - pooblaščen (parlamentarne, demokracijske oblike vladavine) ali amodelegirana (vtokratske oblike vladavine) avtoriteta določa norme, meje spoznanj, nadzoruje delitev sredstev za raziskovanje in izobraževanje - populistične strategije oblikovanja javnega mnenja 	<ul style="list-style-type: none"> - tendenca, da trg dikta družbeno življenje, kar se lahko sprevrže v tržno diktaturo (postojata, ki zaslužijo ljudi in jih podredi doksi) - devalvacija nepotrone in ne takoj uporabne intelektualne dejavnosti - stopnjevana prisila: čas je denar 	<ul style="list-style-type: none"> - togost, subparnost v stimuliranju mišljenja - nadzor nad pedagoški vsebinami, prepisovana selektivnost v izboru - meje v izobraževanju (notvrazni ljudi v polievne osebe) - mnemonično-sholastična transmisija znanja, ki ne spodbuja intelekta, kritičnega mišljenja in usvajalnosti

Slika 7: Figure antiintelektualizma (po Hofstadter, 1963 in 1965; Balmand, 1992; Kramberger, 2003 in 2007).

bra 1964, naslednje leto pa je izšla istoimenska zbirka esejev (gl. Hofstadter, 1965), ki problematiko nadalje preiskuje in elaborira. V teh besedilih prikaže stilne rabe paranoičnih načinov izražanja, ki jih ima za značilne antiintelektualne strategije, saj nadvse učinkovito in dolgotrajno blokirajo mišljenje ljudi in jih obenem prestrašijo, da si ne upajo niti misliti niti javno spregovoriti.³¹ Avtor rabe političnih retoričnih figur, katerih politični cilj je zastraševanje ljudi, poveže s politično psihologijo družbe in s koncepti, sposojenimi iz socialne psihologije, psihoanalize, literarne kritike in antropologije.³² Tako prikaže, kako je antiintelektualizem preniknil v vse pore ameriške družbe in postal neopazen del nacionalne izkušnje.

Če so se evropske univerze in druge izobraževalne ustanove, kakor jih vidi Hofstadter (1963), razvile s pomočjo nenehne skrbi za svojo avtonomijo in iz notranje družbene potrebe (kar je bilo mogoče zato, ker so bile ustanovljene zaradi potrebe, da bi organizacijsko povezali že ob-

31 Več o politiki strahu in njenem medijskem razpečevanju v knjigi sociologa Davida L. Altheiderja, 2006.

32 Ekscesen primer rabe paranoične (antiintelektualne) retorike je *makartizem* v 50-ih letih 20. stoletja v ZDA, ko se je v političnem diskurzu in v diskurzu nekaterih medijev pojavila tendenca, da bi to, kar je bilo dotlej razmeroma neškodljivo zdravorazumsko karanje intelekta, postalo bolj sistematično orožje z zlohotnimi nameni, uperjeno zoper intelektualce in intelektualke ter njihova dognanja. O nadzorovanju intelektualcev, zlasti antropologov, s strani FBI v obdobju hladne vojne gl. Price, 2004; o križnem opajanju Hofstadterja s spoznanji iz različnih disciplin gl. Howe in Finn 1974.